

בש"פ 3966/14 - זואר חנקשייב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3966/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

העורר: זואר חנקשייב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
מיום 29.5.2014 בתיק מ"ת 18794-03-14 שניתנה
על ידי סגן הנשיאה ד"ר ע' מודריק

תאריך הישיבה: י"ב סיון התשע"ד (10.6.2014)

בשם העורר: עו"ד חי הבר

בשם המשיבה: עו"ד סיון רוסו

החלטה

א. ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב (סגן הנשיאה ד"ר ע' מודריק) במ"ת 18794-03-14 מיום 29.5.14, במסגרתה הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. עניינה של הפרשה - שיבוש חקירת הרצח שהתרחש במועדון בר נוער בתל אביב בשנת 2009, על-ידי בידוי ראיות.

רקע

עמוד 1

ב. ביום 10.3.14 הוגש כנגד העורר, צעיר בשנות העשרים לחייו, כתב אישום המייחס לו שני אישומים (ת"פ 18826-03-14). במסגרת האישום הראשון יוחסו לעורר שתי עבירות של בידוי ראיות לפי סעיף 238 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ריבוי עבירות של ידיעות כוזבות לפי סעיף 243 רישא לחוק העונשין; ריבוי עבירות של שיבוש הליכי משפט לפי סעיף 244 לחוק; ריבוי עבירות של השמדת ראיה לפי סעיף 242 לחוק; ריבוי עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק. במסגרת האישום השני יוחסו לעורר עבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245(א) לחוק ועבירה של שיבוש הליכי משפט לפי סעיף 244 לחוק. כיון שפרטי טענות כתב האישום פורטו בהרחבה במסגרת החלטת השופט א' שהם מיום 10.4.14 שעניינה הסרת צו איסור הפרסום שניתן לגבי זהותו של העורר (ע"פ 2137/14, פסקאות 7-3), נאמר עיקר בתמצית. לב האישום הוא, כי העורר מסר במכוון לחוקרי המשטרה מידע כוזב בדבר זהותו של מבצע הרצח במועדון בר נוער בתל אביב שאירע בשנת 2009, וכי על יסוד המידע שמסר נחתם עם העורר הסכם עד מדינה והוא קיבל טובות הנאה מרובות נוספות. עוד נטען, כי במהלך תקופת הפעלתו על ידי חוקרי המשטרה, בדה העורר ראיות כדי ליצור מצג כוזב שהעולה ממנו הוא כי חגי פליסיאן הוא שביצע את הרצח.

הליכי המעצר

ג. עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים (מ"ת 18794-03-13). בבקשה נטען, כי בידי המאשימה ראיות לכאורה, וכי אין בנמצא חלופת מעצר אשר בכוחה לאיין את מסוכנות העורר נוכח עברו הפלילי המכביד; התחכום הרב שגילה בביצוע העבירות המעיד על מסוגלותו לשבש את החקירה; אי אמון בו בשל מעילתו באמונם של אנשי האכיפה; והחשש להימלטותו מאימת הדין. ביום 10.3.14 קבע בית המשפט כי הוצג בפניו "ניצוץ ראייתי"; עוד נקבע כי קיים חשש לשיבוש ולהימלטות מפני אימת הדין, ולפיכך הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד להחלטה אחרת. בדיונים שהתקיימו בתאריכים: 30.4.14, 18.5.14, 21.5.14 טענו הצדדים לעניין קיומן של ראיות לכאורה וכן לעניין התקיימותן של עילות מעצר.

ד. בהחלטה מיום 29.5.14 הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. נקבע, כי המאשימה הציגה תשתית ראייתית לכאורה, וכן כי ישנם מסוכנות מובהקות לשיבוש הליכי משפט וחשש ברור להימלטות העורר מן ההליך המשפטי. עוד נקבע, כי "אינני יכול לדמות את הדרכים או האמצעים שהמשיב יוכל לנקוט בהם אם ישוחרר. אלא שיכולותיו של המשיב עשירות מכל דמיון (לפחות מן הדמיון שלי). בעיניי, אין מקום לבחון חלופת מעצר במקרה זה. גם אם יימצאו גורמים אמינים ומהימנים ... ספק רב בעיניי אם יהיה לאל ידם להתגבר על התחכום שהמשיב ניחן בו ... חלופת מעצר יכולה להתאים למקרים שגרתיים שאינם מראים על פניהם אפשרות סבירה להפרה. לא כך בענייננו" (עמ' 33-34 להחלטת בית המשפט המחוזי, הדגשה הוספה - א"ר).

ה. לשלמות התמונה יצוין, כי בדיון ביום 10.3.14 הורה בית המשפט המחוזי על הוצאת צו איסור פרסום לגבי זהותו של העורר; ביום 18.3.14 נדחתה בקשה להסרת צו איסור הפרסום (השופט צ' קאפח). ביום 10.4.14 הסיר בית משפט זה (השופט א' שהם) במסגרת ע"פ 2137/14 את צו איסור הפרסום. נקבע כי קיים עניין ציבורי מוגבר בפרסום שמו וזהותו של העורר, וכי אין בחומר המודיעיני שהוצג ביסוס קונקרטי לטענה בדבר חשש לפגיעה בבטחון.

התיק העיקרי

ו. בדיון ביום 18.3.14 הוקרא כתב האישום לעורר, בא כוח העורר ביקש ביטולו של כתב האישום מכוח טענה

מקדמית של הגנה מן הצדק. נטען כי משלא הועבר לידיו חומר החקירה, אין באפשרות העורר להשיב לכתב האישום, וכי אין מקום להתניית מסירת חומרי החקירה בחשיפת קו ההגנה מצד הנאשם. מצד באת כוח המאשימה נטען כי הוגבלה האפשרות לעיון בחומרי החקירה עד להגשת תלונה מצד העורר בעניין אופן הפעלתו בידי המשטרה, וזאת בשל החשש משיבוש החקירה אם יתאפשר העיון. בהחלטה מיום 18.3.14 נדחתה טענת בא כוח העורר, נוכח הודעת המאשימה כי תחל בהעברת חומרי החקירה לאחר גביית תלונתו של העורר בידי נציג מח"ש שנקבעה לאותו יום בשעה 1400 (השופטת י' אמסטרדם). בדיון ביום 31.3.14 התבקש שחרורו של בא כוח העורר מייצוגו, הבקשה התקבלה ונקבע כי ביום 20.5.14 יינתן מענה לכתב האישום, נתמנה הסניגור הנוכחי. לבקשת באי כוח הצדדים נדחה הדיון הקבוע למתן מענה ליום 1.7.14.

הערר

ז. בערר נטען, כי טעה בית המשפט בהחלטתו מיום 29.5.14 לעצור את העורר עד תום ההליכים, וכי היה מקום לשחררו לחלופת מעצר בתנאים מגבילים. נטען, כי עזיבת העורר את דירת המסתור (בה שהה עם שוטרים) אינה מקימה חשש סביר להימלטותו של זה מאימת הדין, וכי אין בכוח המאשימה להסביר כיצד עלול העורר לשבש את הליכי החקירה. בהקשר אחרון זה נטען, כי הואיל וכתב האישום מבוסס בעיקרו על ראיות חפציות ועדויות שוטרים, אין ביכולתו של העורר להביא לשיבוש כנטען.

הדיון

ח. עו"ד הבר טען לעורר, ראשית, באשר לעילות המעצר ושנית, באשר לחלופה. לעניין העילות נטען כי נוצרה בהחלטה עילה חדשה, של מסוכנות להליך, אך המחוקק הפריד בין מסוכנות לבין שיבוש וחשש להימלטות, ומדובר בעילה ספקולטיבית. ועוד – ענין השיבוש, כך נטען, אינו ישים, שכן הראיות כולן בנויות על מה שנאסף בהפעלתו של העורר. באשר להימלטות נטען, כי מטעם המשטרה עצמה, כשהוטח בפניה דבר "ברירתו" מדירת המסתור, נאמר כי לא היה נתון במעצר; וגם אם מדובר בתיק שלא היה כמותו, אך אין בכך כדי למנוע חלופה.

ט. מטעם המדינה טענה עו"ד רוסו כי העורר בדה ראה מתוחכמת בתיק רצח ובקור רוח תוך דמיון רב; בנוסף לשוטרים, ישנם גם אנשים נוספים העומדים להעיד והם ניתנים למניפולציה; ואת דירת המסתור עזב העורר כשאסור היה לו לעשות זאת. על כן נתבקש לאשר את החלטת בית המשפט המחוזי.

הכרעה

י. לאחר העיון סבורני כי אין מקום להיעתר לערר. אני ממקד את הדברים בראש וראשונה בחשש להימלטות, ובמידה פחותה מזה גם בשיבוש. עיינתי בבקשה למעצר עד תום ההליכים שהוגשה לבית המשפט המחוזי; היא התייחסה לעבר פלילי מכביד של העורר, ובו גם ארבעה מאסרים, לרבות בהפרות הוראה חוקית (לא הוגש לי גליון הרישום הפלילי). נטען בבקשה לשיבוש ולהימלטות, להיעדר חלופה "שיש בה לאיין סכנה זו", כלומר – הסכנה היא השיבוש וההימלטות. גם בהחלטתו של סגן הנשיאה ד"ר מודריק מדובר על טענת התביעה "שקיימת מסוכנות מובהקת לשיבוש הליכי המשפט, או חשש ברור להתחמקות או להימלטות מן ההליך". בית המשפט קמא תיאר זאת כ"מסוכנות להליך",

אך איננו צריכים להניח כאן עילות חדשות ודי באשר קבע המחוקק. ועוד, גם אם ניתן לחשוב על מסוכנות בנסיבות המקרה, בהיקש - למשל - למסוכנות שהוכרה בפסיקה בעבירות כלכליות במקרים מסוימים, ומקל וחומר - לא נטענה טענה זו כדבעי. העילות בהן עסקינן לעת הזאת הן איפוא שיבוש והימלטות.

יא. אשר לשיבוש, אינני בטוח בטענת העורר באשר לכך שאין בידו להשפיע עוד על עדים, אף כי לא בית המשפט המחוזי, ולא הפרקליטה בדיון בפני, יכלו למקד זאת. אכן ישנם שישה עדים שאינם שוטרים (מתוך 23), ואינני יודע מה עלול העורר לפעול כלפיהם, על פי הרקע הלכאורי בפרשה. אכן, על צד ההיגיון לא יתקרב לעד חגי פליסיאן שעליו העליל לכאורה עלילה שפלה שהיתה עלולה להביאו למאסר עולם, אך מי שמסוגל היה לבדות את אשר בדה, ולהוליך שולל את השוטרים והקצינים שנפלו ברשתו, מה ממנו יהלך לנסות מעשי שיבוש - והדבר אינו רחוק עד כדי ביטול החשש.

יב. ואולם דומני שבולטת כאן עילת ההימלטות; אכן, העורר לא נמלט ממעצר חוקי, ובצדק הפנה הסניגור לפרוטוקול ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת מיום 24.6.13, שם ציין סגן מפקד מחוז תל-אביב של המשטרה שהעורר אמנם יצא מדירת המסתור תוך הפרת הסכם עמו, והיא לא היתה צריכה לקרות - אך הוא לא היה בסטוס עצור ובמשמורת חוקית. ואולם, במהות, וזו עיקר, הערים העורר - לכאורה - על המשטרה, ואיני יודע אם הופקו לקחים במשטרה כפי שהובטח באותו דיון בכנסת ושהתנהל בעיצומה של העלילה, כעשרה ימים בטרם הוגש כתב האישום נגד חגי פליסיאן על יסוד הראיות הכוזבות שסיפק כנטען העורר. אם נצרף לכך עבר פלילי של הפרת הוראה חוקית (ריבוי עבירות) וכן - בין השאר - איומים ועבירות נגד שוטרים, לא מצאתי כי העורר - על פי דרכו - מעורר אמון, ויש איפוא חשש להימלטותו מן הדין, אם ישוחרר לחלופה. מי שלא בחל בשקר מעליל לכאורה ובהסתלקות ממקום בו שהה "בחסות המשטרה", ועברו כולל אי כיבוד הדין, יש לראות את מחויבותו לפיקוח שיושת עליו בחלופה בקמצוץ מלח, לשון המעטה.

יג. הגם שעמדתי ככלל היא הזמנת תסקיר מעצר למלוא התמונה, נראה לי כי עוצמת הפרשה והאמור מעלה לגבי העילות אינם מצדיקים הזמנת תסקיר.

יד. נוכח כל האמור, לא ראיתי להיעתר לערר.

טו. בטרם חתימה אציין, כי דומני שתיק זה צריך להסתיים בהקדם האפשרי, ובית המשפט המחוזי בודאי יתן דעתו לכך, וכמובן גם הצדדים.

ניתנה היום, י"ג בסיון התשע"ד (11.6.2014).

ש ו פ ט